

Czulent

Kategorie: Przedmioty

Potrawa szabatowa, którą tradycyjnie przygotowuje się w piekarniku w nocy z piątku na sobotę. Główne składniki czulentu to ziemniaki, mięso z kością, fasola, cebula, czasem dodaje się też kaszę i suszone śliwki. W getcie przyrządzano tę potrawę z dostępnych składników, czyli najczęściej z ziemniaków z przyprawami. W październiku 1943 r. pojawił się przepis na czulent z dostarczanej wówczas do getta dyni, do której dodawano łydgi botwinki oraz przyprawy. Niedobór opału w getcie spowodował, że coraz mniej rodzin mogło sobie pozwolić na pieczenie czulentu w domu. Gdy 6 listopada 1940 r. przeniesiono wypiek chleba do miasta, unieruchamiając piekarnie znajdujące się na terenie getta, Mordechaj Chaim Rumkowski umożliwił piekarzom przyjmowanie czulentów za odpowiednią opłatą. Spotkało się to z zadowoleniem zarówno piekarzy, jak i religijnych odłamów ludności. Wyznaczono do tego kilkadziesiąt prywatnych piekarń. Wypiek odbywał się pod nadzorem ludzi wyznaczonych przez rabinat. Niestety tzw. akcja czulentowa została zawieszona ze względu na brak opału. W styczniu 1941 r. wznowiono wypiek chleba w getcie, jednocześnie przeznaczając kilka piekarń do pieczenia czulentu. Śladem akcji są tzw. sprawy czulentowe, czyli skargi wnoszone do gettowego Sądu (vide) na piekarzy, którzy oszukiwali przy wypieku, oddając surowe potrawy. Piekarnie czulentowe funkcjonowały przez cały okres istnienia getta, choć w zmiennej liczbie. Czulent wydawano także w kuchniach resortowych zamiast zupy, szczególnie przy okazji świąt (np. na Jom Kipur w 1943 r.). Był też posiłkiem serwowanym raz w tygodniu w domach wypoczynkowych (vide). Uproszczoną wersję czulentu przygotowywano również w domach. Przepis na niego podano w Kronice: „Czulent w domu. Kartofle pokrajać w cienkie plasterki, dodać soli, papryki, kminku, mąki cebulowej do smaku i łyżkę mąki oraz odrobinę wody i gotować w przykrytym garnku. W czasie gotowania wstrząsać często ziemniaki, nie odkrywając garnka i po 20–30 minutach czulent jest gotowy”¹.

Ewa Wiatr

Przypisy

1. Kronika, t. 3, s. 292, 21.06.1943

Źródła

APŁ, 278/1444, k. 138, 148; ibid.278/1446 k. 6-8, 27, 28;
Kronika, t. 1, s. 339, listopad 1941, t. 2, s. 150, 7.05.1941, s. 522,
4.10.1942, s. 606, 6.11.1942, s. 660, 15.12.1942; t. 3, s. 292,
21.06.1943;

D. Sierakowiak, Dziennik, red. E. Wiatr, A. Sitarek, Warszawa: ŻIH
2016, s. 287.

Tagi

aprowizacja życie religijne

Data aktualizacji: 16-03-2026

Data dodania: 07-08-2025